

Asociacija „Margionių kaimo bendruomenė“, kodas 302440834, Margionių kaimas,
Marcinkonių seniūnija, Kabelių paštas, Varėnos rajonas

p. Kęstučiui Daukšui, Dzūkijos bičiulių parlamentinės grupės pirmininkui
S: Dariaus ir S. Girėno g. 4A, Alytus

DĖL KABELIŲ ŽVYRO IR SMĖLIO TELKINIO

Margionių kaimas

2010 m. lapkričio 8 d.

Gerb. Kęstuti,

Kreipiamės į Jus su šiuo pagalbos prašymu, nes tikime ir žinome, kad Jūs nesate abejingas visų Dzūkijos gyventojų rūpesčiams. Šiuo laišku prašome Jus padėti Margionių, Darželių ir Musteikos kaimų gyventojams kovoje prieš siekius Kabelių-Margionių kaimų pašonėje, keli metrai nuo Dzūkijos nacionalinio parko ribos pradėti eksploatuoti vieną iš didesnių Lietuvoje smėlio ir žvyro karjerų. Pasakykite NE Kabelių-Margionių smėlio ir žvyro karjerui – neleiskite aštriems ir visa naikintiems ekskavatorių dantims sugriauti nusistovėjusio žmogaus ir gamtos balanso mūsų kaimuose ir jų apylinkėse!

UAB „Baltijos karjerai“ užsakymu UAB „Ekokonsultacijos“ parengė planuojamos ūkinės veiklos (PŪV) poveikio aplinkai vertinimo (PAV) ataskaitą. Čia nurodoma, kad 60 ha plote esančiame keli šimtai metrų nuo Margionių kaimo, per ateinančius 100 metų bus kasmet iškasama apie 100 tūkstančių m³ smėlio ir žvyro. Teigiama, kad 3-4 sunkvežimiai į valandą, ištisus metus veš smėlį ir žvyrą – neišvengiamai link Druskininkų miesto ir pro Dzūkijos nacionalinį parką.

Margionių, Darželių ir Musteikos kaimų gyventojai kategoriškai nepitaria UAB „Baltijos karjerai“ planuojamai ūkinei veiklai – Kabelių žvyro ir smėlio telkinio eksploatacijai. Iš esmės, pagrindiniai PAV proceso ir dokumento susijusio su planuojama UAB „Baltijos karjerai“ ūkine veikla – Kabelių žvyro ir smėlio telkinio eksploatacijos – trūkumai yra šie:

- PAV procesas vyksta ir ūkinės veikla planuojama nors šioje teritorijoje nėra baigtas žemės nuosavybės atstatymo teisėtiems savininkams procesas;
- Potencialus neigiamas PŪV poveikis turistų srautams nėra įvertintas;
- Potencialus neigiamas PŪV poveikis kultūros paveldo Margionių ir Kapiniškių kaimuose puoselėjimui nėra įvertintas;

- Nors galimas reikšmingas poveikis keliams, Lietuvos automobilių kelių direkcija prie Susisiekimo ministerijos (VI „Alytaus regiono keliai“) nėra vertinimo subjektas;
- Nėra tinkamai įvertinta kaip planuojama ūkinė veikla užtikrins visuomenės sveikatos saugos teisės aktų reikalavimus atitinkančią aplinką (ypač tais atvejais kai realizuojama produkcija bus kraunama į geležinkelio vagonus, bus gabenama per Margionių kaimą ir t.t.);
- Nors galimas reikšmingas poveikis Druskininkų strateginės plėtros prioritetinių krypčių išsakytų Druskininkų savivaldybės plėtros 2004-2013 m. strateginiame plane įgyvendinimui, Druskininkai nėra PAV subjektas;
- Nors galimas reikšmingas poveikis miškams ir miškų ūkiui, Generalinė miškų urėdija (Druskininkų miškų urėdija) nėra vertinimo subjektas;
- Galimas PŪV poveikis biologinei įvairovei įvertintas nekompetentingai ir paviršutiniškai, poveikis įgyvendinant greta esančių saugomų teritorijų tikslus nėra įvertintas, ir poveikis gamtiniam karkasui, įskaitant ir poveikį Dzūkijos NP buferinei zonai, nėra išanalizuotas.

Vienas iš labiausiai mus skaudinančių ir neraminančių faktų yra tai, kad praėjus daugiau nei 20 metų po nepriklausomybės atkūrimo Lietuvoje, Margionių kaime ir apylinkėse bei kituose gretimuose kaimuose nėra užbaigtas žemės reformos procesas, tačiau, jau šiame etape, Margionių kaimo gyventojai yra informuojami privataus subjekto, kad (cit.): „*kadangi minėta žvyro ir smėlio telkinio dalis yra detalčiai išvalgyta UAB „Baltijos karjerai“ lešomis, o žemės gelmių išteklių apbruoti 60,1 ha plote ... ši žemė yra neprivatizuojama*“; pabrėžiama, kad „*žemė visuomenės poreikiams iš privačios žemės savininkų gali būti paimta išvalgytų naudingų iškasenų ištekliams eksploatuoti*“. Mūsų nuomone tokie teiginiai yra visiškai nepriimtini: dėl neaiškių priežasčių užvilkinus žemės grąžinimo teisėtiems savininkams procesą, vietiniai gyventojai ne tik kad netenka teisės į anksčiau tradiciškai kaimui priklausiusią žemę, bet netgi jiems grasinama, kad yra teorinė galimybė, jog ši žemė bus nacionalizuota tenkinant privačios įmonės tikslus. Toks požiūris, mūsų nuomone, yra amoralus ir neetiškas. Be to, šiais veiksmais yra ignoruojamas Alytaus apskrities viršininko administracijos sprendimas (2010 m. kovo 1 d. raštas Nr. 4-108-(1-55) (kopija pridedama)) „*kol nebus išspręstas asmeninio ūkio žemės, namų valdos ir natūra grąžinamų žemių projektavimas ir nuosavybės teisių atkūrimas Margionių (rėžiniame) kaime, nebus pritarta dėl planuojamos žvyro ir smėlio karjero ūkinės veiklos vykdymo*“. Vietovėje kurioje planuojamas žvyro karjeras istoriškai žemė bendra nuosavybe priklausė visam kaimui.

Taip pat mes manome, kad planuojama ūkinė veikla prieštarauja bent jau trimis iš keturių Druskininkų strateginės plėtros prioritetinių krypčių išsakytų Druskininkų savivaldybės plėtros 2004-2013 m. strateginiame plane: (1) kurorto tarptautinio konkurencingumo didinimas; (2) infrastruktūros plėtra ir aplinkos apsauga; ir (3) saugios ir sveikos aplinkos puoselėjimas. Iš PAV ataskaitos akivaizdu, kad pakrautų sunkiasvorių automobilių srautas bus nukreiptas valstybinės reikšmės rajoniniu keliu nr. 5003 Varėna-Marcinkonys-Druskininkai. Šis automobilių srautas, be visos eilės kitų, su potencialia karjero eksploatacija susijusių neigiamų veiksmų, gali sumažinti Druskininkų miesto apylinkių patrauklumą turistams, apriboti turistų transportavimo galimybes, niokoti esamą infrastruktūrą ir teršti aplinką.

Kita vertus, vienas iš Varėnos rajono savivaldybės plėtros 2008-2017 metų strateginio plano prioritetų yra „Aplinką tausojančios ekonominės veiklos bei turizmo plėtros skatinimas“. Mūsų nuomone, sunkiasvorio transporto srautų per Varėnos rajono teritoriją padidėjimas bei intensyvi ūkinė veikla Margionių, Darželių, Musteikos ir Kabelių kaimų apylinkėse pakenks su rekreacijos plėtra susijusio prioriteto įgyvendinimui ir Varėnos rajono kaip miškų krašto įvaizdžiui. Šiuo metu Margionių kaime yra dvi kaimo turizmo sodybos ir, mūsų žiniomis, artimiausiu metu bus įkurtos dar dvi. Kaimo turizmo verslui išvystyti padarytos didelės investicijos. Žvyro karjero eksploatacija 1-2 km atstumu nuo šių kaimo turizmo sodybų, mūsų nuomone, padarys reikšmingą neigiamą poveikį vietiniam turizmo verslui; bus žymiai sumažintas potencialas toliau plėtoti kaimo turizmo verslą Margionių kaime ir apylinkėse.

Vienas iš Varėnos rajono savivaldybės plėtros 2008-2017 metų strateginio plano tikslų yra „Puoseleti krašto kultūros tradicijas, stiprinti meno ir kultūros plėtrą ir sklaidą“. Margionys - senas režinis kaimas. Margionių šiaurės rytų dalyje, 1996 metais archeologai aptiko daug titnago skaldos ir skaldytinių, pagal techniką priskirtinų paleolitui. Buvo nustatyta, kad titnago kasyklų, dirbtuvių ir gyvenviečių visuma apima apie 800 × 100–250 m teritoriją, o aplink esančioje teritorijoje, nors rečiau, taip pat randami radiniai. Komplexas datuojamas apie IX tūkst. m. pr. m. e. Kaime ir jo apylinkėse vis dar išlikę daug senųjų krašto kultūros ir tradicijų elementų, susiformavusių per ilgus šimtmečius. Viena iš išskirtiniausių šios šilinių dzūkų kultūros išraiškų yra nuo 1990 m. atkurtas Margionių kaimo klijavimo teatras; teatras buvo įkurtas 1920 metais. Gyvoji tradicija tęsiasi ir dabar - kaime nėra šeimos, kurioje nebūtų nevaidinusių kaimo teatro vaidinimuose. Mes manome, kad planuojama ūkinė veikla neigiamai paveiks galimybes puoseleti krašto kultūros tradicijas, stiprinti meno ir kultūros plėtrą ir sklaidą.

Taip pat manome kad planuojama ūkinė veikla nėra suderinama su Varėnos rajono savivaldybės prioritetu „darni infrastruktūros plėtra“; ypač tikslais „užtikrinti patikimą rajono susisiekimo sistemą ir jai reikalingą susisiekimo infrastruktūrą“ ir „gerinti aplinkos kokybę, stiprinti taršos prevenciją“. Pavyzdžiui, numatomas automobilių srautas esant optimaliam karjero eksploatavimui (3-4 automobiliai per valandą, ištikus metus), mūsų nuomone, gali neigiamai paveikti kelio dangą, gali sutrumpėti kelio tarnavimo laikas, pablogėti eismo saugumas, padidėtų tarša.

Mūsų nuomone, aukščiau išvardintų ir visos eilės kitų neigiamų šios potencialios ūkinės veiklos aspektų neatsveria UAB „Baltijos karjerai“ ir UAB „Ekokonsultacijos“ argumentai, kad bus sukurtos 3-5 naujos darbo vietos ir „*verslo plėtra Varėnos rajone ... turės teigiamos įtakos ir ekonominei rajono situacijai*“. Manome, kad, viena vertus, tiek pat ar daugiau potencialių darbo vietų Margionys ir aplinkiniai kaimai gali prarasti pablogėjus šios vietovės patrauklumui rekreacijai. Kita vertus – mūsų vertinimu, pagal Lietuvos Respublikos Mokesčio už valstybinius gamtos išteklius įstatymo 4, 6, 7 straipsnių ir 1, 2 priedų pakeitimo bei 4 priedo pripažinimo netekusiu galios įstatymą (2009 m. liepos 23 d. Nr. XI-400), esant siūlomoms eksploatacijos apimtims, per metus į valstybės biudžetą už iškasamus resursus būtų surenkama apie 50-60 000 lt. mokesčių. Tik 10% šios sumos patenka į savivaldybės biudžetą – viso 5-6 000 lt. per metus. Mūsų nuomone, šios gautos pajamos tikrai neprilygs nuostoliams ir moralinei žalai kuriuos patirs rajono ekonomika bei gyventojai, karjerui pradėjus veiklą.

Detalesnę informaciją apie kitus, mūsų nuomone, PAV ataskaitos šiai planuojamai veiklai trūkumus galite rasti prie šio dokumento pridėtame priede arba interneto svetainėje:

<http://karjeras.margionys.lt>

Su pagalbos prašymu mes taip pat kreipėmės į Varėnos rajono ir Druskininkų merus, Seimo narį Seimo Pirmininko pavaduotoją Algį Kašėtą, kuris yra išrinktas Varėnos - Eišiškių (Nr. 70) apygardoje, PAV subjektus ir visą eilę suinteresuotų institucijų bei organizacijų. Tikimės, kad Jūs įsiklausysite į mūsų argumentus ir pasakysite NE Kabelių-Margionių smėlio ir žvyro karjerui.

Nekantariai laukiame Jūsų atsakymo ir pagalbos. Informuojame, kad pagalbos prašymą taip pat išsiuntėme p. Algiui Kašetai bei jo kopiją p. Jonui Šimėnui – Aplinkos apsaugos komiteto pirmininkui.

Pagarbiai,

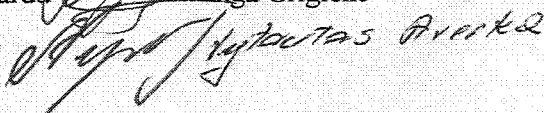
Margionių kaimo bendruomenės vardu

Eina Vosylienė

Darželių kaimo bendruomenės vardu

Inga Grigienė

Musteikos kaimo vardu

Jurgis Jankauskas

I priedas:

- Alytaus apskrities viršininko administracijos raštas „Dėl Kabelių žvyro ir smėlio telkinio“ Nr. 4-108-(1-55), 2010 m. kovo 1 d.
- Detalūs motyvuoti pasiūlymai pateikti viešo visuomenės supažindinimo su planuojama ūkine veikla metu, š.m. rugsejo 28 dieną.